

TÁJÉKOZTATÓ

KÉRDŐÍVES KUTATÁS A KISKERESKEDELMI MUNKAVÁLLALÓK KÖRÉBEN

**A kiskereskedelmi szektor
környezettudatosságának felmérése és
növelése a konvergencia régiókban
projektről**

GINOP-5.3.5-18-2020-00167

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2
A kérdőív felépítése, kérdésblokkok	2
A kérdőíves kutatás eredményei a kiskereskedelmi munkavállalók körében.....	5
Munkavállalás.....	5
Fenntartható fejlődés.....	7
Munkahelyi fenntarthatóság.....	10

Bevezetés¹

A kis- és nagykereskedelmi szektor környezettudatosságának felmérése és növelése a konvergencia régiókban projektek keretében készülő elemző tanulmányok kiinduló pontja a környezetvédelmi szegmenst vizsgáló kérdőívek kidolgozása a kis- és nagykereskedelemben a munkáltatók és az ágazatban dolgozó munkavállalók részére.

Jelen tájékoztató füzet a kiskereskedelmi projekt keretében készült munkavállalói kérdőíves felmérést mutatja be.

A kiskereskedelmi szektor környezettudatosságának felmérése és növelése a konvergencia régiókban projekt kutatásának kvantitatív (mennyiségi) részének keretében összesen 50 fő kiskereskedelmi vállalati munkavállaló közreműködésével készült kérdőíves kutatás.

A kérdőív felépítése, kérdésblokkok

¹ Forrás: GINOP-5.3.5-18-2020-00167 – A kiskereskedelmi szektor környezettudatosságának felmérése és növelése a konvergencia régiókban projekt keretében készült elemző tanulmány (<https://zoldkereskedelem.hu/tanulmany.html>)

A kiskereskedelemmel foglalkozó vállalatok munkavállalóinak szóló kérdőív bevezető, demográfiai szakaszát követően a következő, tartalmi egységek mentén épül fel a kérdőív:

- Munkáltatóval, munkavállalással kapcsolatos attitűdök

A kérdéssor elején a munkavállalás szempontjából döntő tényezők kerülnek feltárássra, valamint megvizsgálásra kerül, hogy az aktuális munkakörülményeikkel mennyire elégedettek vagy sem a megkérdezettek.

- Munkakörülmények

A munkakörülmények című kérdésblokk kifejezetten a munkavégzés helyének távolságára és a megközelítés módjára, a használt közlekedési eszközökre összpontosít.

- Fenntarthatóság

A fenntarthatóság témáját átfogó kérdésblokk általános, bevezető kérdéseket tartalmaz, hogy kiderüljön, a válaszadó számára mit jelent a gyakorlatban a fogalom, milyen asszociációs mezőben helyezkedik el és érdeklődik-e a kérdés iránt.

- Környezettudatosság

A környezettudatosságra koncentrálnó kérdésblokkban a téma affektív (érzelmen alapuló) és kognitív (gondolkodáson alapuló)

aspektusai egyaránt vizsgálásra kerültek, külön figyelmet szentelve a problémaérzékelés mértékének és részleteinek.

- Személyes környezeti felelősségvállalás

A válaszadó személyes életével kapcsolatos kérdések egyaránt koncentrálnak a felelősség tudatosítása mértékére, valamint arra, hogy milyen cselekvési módok következnek a gyakorlatban az adott beállítódásból.

- Intézményi környezeti felelősségvállalás

Az intézményi környezeti felelősségvállalás kérdésblokkja elsősorban általános társadalmi intézmények gondolatkörében helyezi el a kérdőív által tárgyalt témát, de megjelenik a munkáltató szerepe is.

- Fenntartható fejlődés és a munkáltató

Ez a kérdésszakasz már kifejezetten a munkáltató/munkahely szerepére összpontosít. Egyaránt helyet kapnak benne olyan kérdések, amelyek bizonyos elemek meglétét vagy éppen hiányát tárgyalják, valamint olyanok, amelyek a válaszadó ide vonatkozó érzékeléseit, észleléseit, összbenyomását veszik alapul.

- Munkahely – otthon összevetése

A záró kérdéscsoport főként attitűdállításokat tartalmaz, melyek révén döntően a kérdezett nyitottsága került vizsgálatra különféle

tevékenységek irányában. Emellett itt kaptak helyet az online vásárlási szokásokra vonatkozó kérdések is.

A kérdőíves kutatás eredményei a kiskereskedelmi munkavállalók körében²

A kiskereskedelmi munkavállalók kérdőíves felmérésének eredményeként az alábbiak rajzolódtak ki:

Munkavállalás

A megkérdezett munkavállalók számára a munka és a magánélet egyensúlya a legfontosabb, ezt követi a munkáltató emberközponúsága a munkavállalás terén. A munkahely környezeti felelősségvállalása az inkább fontos kategóriába esik, míg a munkáltató társadalmi felelősségvállalása az is-is kategóriába kerül, egyúttal a vizsgált tényezők listáján az utolsó előtti helyen áll. Az elégedettségi dimenziót vizsgálva a válaszadók a munkáltatójuk jó hírével a leginkább elégedettek, ezt követően kiegyenlítettnek tartják a munka/magánélet egyensúlyát a munkavégzésük során,

² Forrás: GINOP-5.3.5-18-2020-00167 – A kiskereskedelmi szektor környezettudatosságának felmérése és növelése a konvergencia régiókban projekt keretében készült elemző tanulmány (<https://zoldkereskedelem.hu/tanulmany.html>)

valamint elfogadhatónak a munkahelyük és a lakóhelyük közötti távolságot. A válaszok alapján így a munkáltatóknak jellemzően van még mit fejlődniük a környezeti és társadalmi felelősségvállalás terén.

Két tényező kivételével (a munkáltató jó híre és a nemzetközi háttér) valamennyi munkavállalási szempont esetében a fontosság-elégedettség GAP értéke³ negatív, vagyis a munkavállalási tényező adott aspektusával kapcsolatos elvárás magasabb, mint az elégedettség. A munkahely környezeti és társadalmi felelősségvállalásának kérdésében az előbbi tényező érezhetően fontosabb, mint amennyire elégedettek vele a munkáltatójukat illetően, a társadalmi felelősségvállalás ellenben az optimálishoz közelítő értékkel bír.

A munkahely környezeti felelősségvállalása növeli a munkáltatóval szembeni elégedettséget.

A munkáltatóhoz kapcsolódó lojalitást legfőképp az anyagiak, ezt követően a kollektíva, majd a megfelelő munka/magánélet egyensúly határozza meg. Motiváció tekintetében továbbá a vállalat fenntarthatósági tényezői közül a gazdasági fenntarthatósággal kapcsolatos törekvések a legjelentősebbek (10%), míg a környezeti

³ Fontosság és elégedettség mérték.

felelősségvállalás (4%) és a társadalmi felelősségvállalás (2%) csekély jelentőséggel bír e téren.

A válaszadók szerint a munkáltatókat leginkább a vállalat arculata határozza meg (48%), ezt követi a vállalat külső megítélése (46%), majd a vállalat által képviselt értékek (42%). A munkáltató gazdasági fenntarthatóságával kapcsolatos törekvések, valamint a környezeti és társadalmi felelősségvállalás szintén többek szerint meghatározó a vállalat megítélésében.

A megkérdezettek több mint fele (54%) 1-4 kilométerre lakik a munkahelyétől. A járványhelyzettől függetlenül a válaszadók közül legtöbben gyalog közelítik meg a munkahelyüket, a második leggyakoribb közlekedési forma pedig az autózás.

Fenntartható fejlődés

A válaszadók bő háromnegyede hallott már a fenntartható fejlődés fogalmáról.

A legtöbben a környezettudatossághoz kapcsolták a fenntarthatóságot, ezt követően az újrahasznosításra asszociáltak. Az energiagazdálkodást és a társadalmi felelősségvállalást is nagy arányban társítják a fogalomhoz.

A világ környezeti állapota miatt a válaszadók bő kétharmada aggódik. Azonban a hazai környezeti állapotok miatt kevésbé nyugtalankodnak, mint a globális helyzet miatt.

A válaszadók kimagasló arányban az interneten (84%) tájékozódnak a világ környezeti állapotával kapcsolatban, ezt követi a televízió, illetve a közösségi média is befolyással bír e téren.

A negatív környezeti hírek szinte valamennyi válaszadó hangulatát ugyancsak negatívan befolyásolják. A világ és a magyarországi környezeti események iránti magasabb fokú aggodalommal rendelkezők kedve jellemzően rosszabb lesz a negatív hírek hallatán.

A rangsorolás alapján a jelenlegi helyzetet a klímaváltozás terén vélik a leginkább aggasztónak a megkérdezettek. Emellett a válaszadók egyöntetűen az élővilág helyzetét ítélték a leginkább kritikusnak, ezt követően a folyók, tavak, tengerek állapotát tartják különösen veszélyeztetettnek az emberi tevékenységek miatt.

A környezet károsításáért – a válaszadók véleménye szerint – az ipar a leginkább felelősségre vonható (96%) és majdnem ugyanekkora arányban gondolják ezt a közlekedésről is (94%).

Azzal kapcsolatosan, hogy a környezet még megmenthető-e, a válaszadók bizakodónak tekinthetők, közel háromnegyedük (70%)

kifejezetten úgy gondolja, vagy hajlik erre a véleményre, hogy környezettudatos hozzáállással, a szereplők összefogásával még meg lehet menteni a Földet.

A megkérdezettek 53,1%-a inkább igen, további 8,2%-a teljes mértékben felelősséget érez a környezet állapotának romlása miatt. Ezen felül a válaszadók egyharmada közepesnek ítélte saját környezeti hatását.

Az ökológiai lábnyomuk csökkentésének intenzitásával kapcsolatosan azt mondhatjuk, hogy a válaszadók több mint fele inkább vagy nagyon igyekszik az általa okozott környezeti terhelést mérsékelni.

A legtöbben (86%) szelektíven gyűjtik a hulladékot és/vagy ügyelnek az energiafogyasztásukra (84%) is.

A vásárlásaik során a megkérdezettek leginkább (86%) azt veszik figyelembe, hogy az általuk kiválasztott termék használata milyen hatást gyakorol a környezetre.

A válaszadók egynegyede nagyjából tudja, miről szól a Fenntartható Fejlődési Keretrendszer. A Fenntartható Fejlődési Keretrendszer fejlődési céljai közül legnagyobb arányban (46%) az éhezés megszüntetését tartják fontosnak a megkérdezettek, továbbá a szegénység felszámolása (42%), valamint a tiszta víz és

alapvető köztisztaság elérése (34%) került a három legfontosabb cél közé.

Az előzőekben vizsgált fenntartható fejlődési célok elérésben a legnagyobb szerepet a Kormánynak, valamint a piaci szereplőknek, vállalatoknak kell vállalniuk, a megkérdezettek szerint. A fenntartható fejlődési célok elérésének segítségével szintén a Kormány számít a legpotenciálisabb szereplőnek, a válaszadók 92%-a úgy gondolja, hogy a Kormánynak van a leginkább lehetősége a cselekvésre e téren.

A munkáltatók a lehetőségeikhez mérten inkább igen (58%) vagy teljes mértékben (10%) járulnak hozzá a fenntarthatósági célok eléréséhez, a munkavállalók véleménye alapján.

Munkahelyi fenntarthatóság

Saját munkáltatóját a megkérdezettek abszolút többsége környezettudatosnak tartja.

A vállalat működését a válaszadók háromnegyede fenntarthatónak gondolja.

A társadalmi felelősségvállalás tekintetében még mindig nagy arányban, ugyanakkor a gazdasági fenntarthatósághoz képest csekélyebb mértékben vállal szerepet a válaszadók munkáltatója.

A megkérdezettek 22%-ának van tudomása a munkahelyének fenntartható fejlődéssel kapcsolatos stratégiájáról. 42%-uk néhány fenntarthatósággal kapcsolatos kezdeményezésről tud.

A válaszadók legtöbbször az energiatakarékossággal kapcsolatos törekvéseket, a szelektív hulladékgyűjtést, az újrahasznosítást, a lebomló anyagból készült tasakok alkalmazását, a környezetbarát vegyszerek használatát és a rászorulóknak történő adományozást említették, mint a munkahelyükön előforduló fenntarthatósággal kapcsolatos kezdeményzéseket. Ezeket az intézkedéseket a megkérdezettek bő egyharmada inkább, további 8%-a teljes mértékben elegendőnek tartja a munkahelyén.

Legnagyobb arányban (90%) úgy gondolják a megkérdezettek, hogy a munkáltatójuknak a hulladékgazdálkodásra, újrahasznosításra kellene leginkább hangsúlyt fektetnie.

Mindössze a megkérdezettek 6%-a jelölte meg, hogy a munkahelyén van fenntartható fejlődéssel foglalkozó csoport/osztály/divízió. Ebből adódóan a válaszadók abszolút többségének egyáltalán nincsenek a fenntarthatósággal kapcsolatos feladatai. Ennek ellenére a válaszadók egyharmada inkább szívesen, míg egyötödük nagyon szívesen vesz/venne részt a munkahelyén a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos feladatokban.

Annak ellenére, hogy a válaszadók törekednek a munkahelyükön a fenntarthatóságra, mégis 26%-uk az otthonában környezettudatosabban él.

A munkavállalók környezeti felelősségvállalására az információ van a legnagyobb hatással, vagyis, ha ismerik a hulladék szétválogatásának vagy újrahasznosításának módszerét, akkor azt jellemzően otthon is elvégzik. Ezt követi az ugyancsak információval összefüggő tétel, ha a szemétkgyűjtő kukán jól látható a szelektív hulladékgyűjtési logó, akkor általában kiválogatják a hulladékot a megkérdezettek. Továbbá a nyilvános tájékoztató kampányok is nagy szerepet játszhatnak a lakosság hulladékkezelési szokásaiban.

A műanyagok szétválogatása, ételmaradékok, veszélyes hulladékok elhelyezése a válaszadók 14%-át teljes mértékben, kétharmadát pedig úgy általában foglalkoztatja.

A válaszadók leginkább azzal értnek egyet, hogy minden munkahelynek részt kellene vennie a tudatos hulladékgyűjtésben. Ezt követően abban is viszonylag nagy az egyetértés, hogy az élelmiszerhulladékot el kellene különíteni az általános hulladéktól (5,8%), valamint azzal is inkább egyetértenek, hogy minden háztartásnak részt kellene vennie a tudatos hulladékgyűjtésben és az újrahasznosításban.

Figyelemreméltó adat, hogy a megkérdezettek az ételmaradékokat nagyobb gonddal kezelik a munkahelyükön, mint otthon.

Az elhasznált papírjaikat jelentős százalékban újrahasznosítják a válaszadók. Ezzel szemben az elhasználódott fémdobozokat, műanyagpalackokat a munkavállalók már csak kisebb része hasznosítja újra.

Szinte valamennyi vásárló szokott interneten vásárolni. Az online vásárlást legfőképp azért választják a válaszadók, mert ezt vélik a legkényelmesebb vásárlási formának. Az interneten rendelt termékeiket jellemzően kiszállítatják.

A kérdőívek és más szakmai anyagok megtekinthetők a projekt honlapján: www.zoldkereskedelem.hu.

Logisztikai és Könnyűipari Dolgozók Szakszervezete
/LKDSZ/

1046 Budapest, Pálya utca 20. II./7.

www.zoldkereskedelem.hu

A kiadvány a GINOP-5.3.5-18-2020-00167 azonosítószámú
projekt keretében készült.

Logisztikai és
Könnyűipari
Dolgozók
Szakszervezete